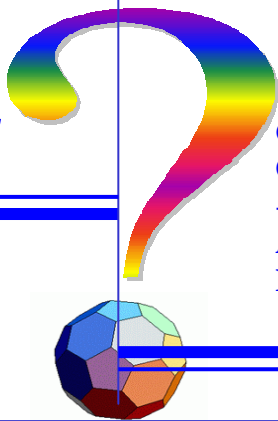

GO-AL

G odsdienst
O nderwijs
-
A lle
L eerkrachten

januari 2007, nr. 17

In het begin

Joh 1, 1-5: In het begin was het woord, en het woord was bij God, en het woord was God. [2] Het was in het begin bij God. [3] Alles is door Hem ontstaan, en buiten Hem om is er niets ontstaan. Wat ontstaan was, [4] had leven in Hem, en het leven was het licht van de mensen. [5] Het licht schijnt in de duisternis, en de duisternis kon het niet aan.

Wellicht de moeilijkste, maar volgens velen ook de mooiste Bijbeltekst over het kerstgebeuren. Johannes vindt het niet nodig om nog eens een andere versie te vertellen over Jezus' geboorte. Neen, hij bouwt verder op de synoptici. Meer nog, hij gaat filosoferen en theologiseren over wat de anderen al hebben aangebracht. Is dit niet een wonder van het denken... Niet moeten blijven stilstaan bij het letterlijk zien van gebeurtenissen, teksten, mensen, verhalen... maar de kans en de vrijheid hebben om dieper in te gaan op wat 'ons overkomt'! De kans krijgen om dieper in te gaan op wie of wat wij op onze levenstocht ontmoeten? De stap kunnen zetten van 'de geboorte in een stal' naar 'alles is door Hem ontstaan'... Zien en voelen dat schepping en verlossing zomaar samen gaan. Of... dat je vanuit de concrete leefwereld van de mens kunt komen tot verdieping,... Dat je alleen maar door anders om te gaan met verhalen komt tot de bedoeling ervan in en voor het leven.

Zo gaat het niet alleen maar met evangelieverhalen. Ook in ons leven is het wellicht zo... We krijgen kansen om ons eigen levensverhaal – zoals wij het schrijven doorheen vele toevallige wisselvalligheden – uit te diepen en om (verder) te zoeken naar de betekenis ervan. Hierin wil ons gelovig-zijn meetrillen om te komen tot een harmonieus geheel. Het kan steun en uitdaging in deze zoektocht.

Eigenlijk moest ik hierbij ook denken aan de lessen godsdienst. Er wordt ook zo dikwijls gezegd dat dit wel het moeilijkste vak moet zijn. Hoe kan je interesse wekken? Misschien is het wel een beetje de 'Johannes-versie' van 'de vakken'. Luisteren naar wat er voorhanden is en doordenken! We mogen vertrekken bij de concrete leefwereld van jongeren en zo komen tot zingeving en verdieping... van geboorte tot schepping of... van leven tot bezonnen leven en nog een stapje verder... tot confrontatie met een door de eeuwen heen gelouterde katholieke traditie. We hoeven of mogen niet blijven steken in het beschrijvende of het humanitair wetenschappelijke... we mogen er op verder bouwen! Bouwen gaat niet vanzelf. Het vraagt plannen en uitwerken. Maar desondanks het werk kunnen we wellicht ook hier zeggen: het is ook wel 'het mooiste' vak.

Ooit zag ik een plaatje waarop God als stralende zon naar alle kanten schijnt. Mensen trekken met lange touwen aan hem en roepen: "Hij is van ons!!" "Nee, hij is van ons!" God trekt zich nergens wat van aan en straalt rustig zijn stralen naar iedereen om hem heen.

Laat ook ons – doorheen het vele getouwtrek in ons werk – stralen voor alle mensen die wij ontmoeten!

Het beste moet nog komen, een gelukkig 2007.

Vragenderwijs-delenderwijs

Dé vraag die ons in dit eerste trimester gesteld werd en die is blijven hangen: Hoe saaie lessen toch aangenaam maken? En is er daarbij nog wel ruimte voor werken met en in de bijbel?

'Saaie les'. (Godsdienst)leerkrachten horen het af en toe iets te luid zeggen door de leerlingen... en ze trekken het zich aan!

Vandaar de concrete vraag vanuit een Izegemse school naar antisaaityps voor het onderwijsleerproces?

De vraag naar verleuking van onderwijs is niet nieuw ... In 'Schoolcatechese in het secundair onderwijs, basisdocument' (1971!¹) staat te lezen bij de probleemstelling op blz. 7: "veel leerlingen wensen een aangename verpozing tussen de ernstige vakken in. Lijkt de godsdienstles bovendien nog interessant en leerzaam: des te beter." En op blz. 9: "Bemerkt men, vanuit deze situatie bij de pubers, dat expliciet-religieuze verkondiging veeleer antipathie of vijandigheid dan belangstelling wekt, dan klinkt een categorieke 'oplossing' bekoorlijk in de oren: er enkele jaren mee ophouden"

Dit laatste is uiteraard niet onze keuze. Het probleem is dat van alle vakken en alle tijden. Geen zwanenzang. We moeten niet somberen. Onze lesbezoeken doen ons in het tegenovergestelde geloven.

Leuk mag, maar is natuurlijk ook niet alles. Het wordt dus koorddansen tussen saai en leuk, diepzinnig en oppervlakkig, onverschilligheid en plezier.

Koorddansen tussen onverschilligheid en plezier.

Moet je onverschilligheid wel te lijf gaan?

Onverschilligheid die te maken heeft met een houding t.a.v. kwesties bij leven en dood, kan de leerkracht niet hard genoeg doorprikken.

Elie Wiesel, overlevende van Auschwitz, schrijver en winnaar van de

Nobelprijs voor de Vrede, zei in 1988 in het Anne Frank Huis: Het tegengestelde van hoop is niet zonder hoop leven, maar onverschillig in het leven staan. Het tegengestelde van leven is niet dood, maar onverschilligheid voor leven en dood. En daarom geloof ik dat literatuur of kunst of schrijven of onderwijzen of werken voor de menslievendheid maar één doel heeft: de strijd aangaan tegen onverschilligheid. (...) Onverschilligheid tast alles aan, het sust in slaap en doodt nog voordat het doodt. De onverschilligheid is het meest verraderlijke van alle gevaren."

Kent verleuking grenzen?

Omgekeerd is ook de verleuking een valkuil: "De 'opleuking' van het leven, gekoppeld aan een verdringing van de onontkoombare levenstrategie en van de moeizame opgave tot deugdzaamheid, resulteert in een diepe onvrede en in een groeiende cocktail van altijd maar sterkere kicks. Zij onttaardt ook in zinloos geweld waarin de daders zichzelf soms zodanig verliezen dat ze geen besef meer hebben van wat ze aanrichten. Daarop volgt veelal een begrijpelijke vraag naar strengere straffen, zonder dat men evenwel ziet dat ieder mens, ook het slachtoffer, in principe het kwaad in zich draagt. En dan dreigt het gevaar dat een illusoire scheiding ontstaat tussen goeden en kwaden, wat alleen een escalatie van het geweld tot gevolg kan hebben."²

---

¹ Dit was het voorbereidend en ondersteunend document voor de vorige leerplannen godsdienst secundair onderwijs 1972

En wat met die bijbel? Theologisch gesproken is het een must de joodschristelijke boodschap vandaag te communiceren aan de hand van de bijbel.

Evenals het jodendom is het christendom een godsdienst van het boek, waarin God tot de mensen spreekt via bemiddeling van het Woord. "De toekomst van een godsdienstonderricht dat zich nog christelijk wil noemen, staat of valt met haar vermogen om de bijbelse boodschap naar vandaag toe te communiceren."³ **Het leerplan stelt:** "de leerlingen hebben het recht het christelijk geloof echt te leren kennen zoals het gisteren, vandaag en morgen leeft in onze Kerk ..... De bijbel als verhaal en de verhalen in de bijbel zijn verhalen die 'de werkelijkheid van God vehiculeren'. Een belangrijk voordeel van bijbeltaal is dat ze open is: open voor de diepere zin vragen, de oppervlakkigheid opentekkend, open ook in de zin van uitdagend te doen en tenslotte ook open in de zin van soepel, uitnodigend tot interpreteren en herinterpreteren.

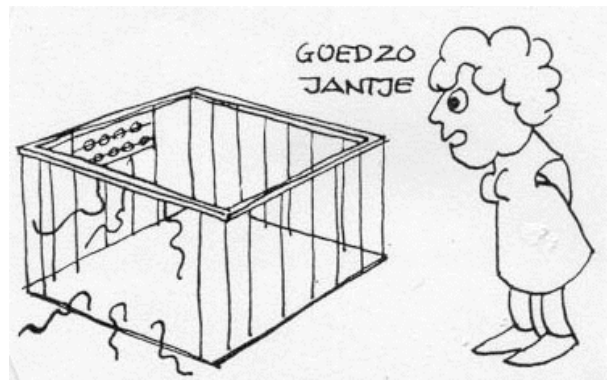
De bijbel is één groot verhaal, met vele kleine verhalen. Het verhaal en de vele teksten kun je benaderen of vanuit vogelperspectief (het geheel overschouwend) of vanuit kikkerperspectief (er middenin vertoevend)⁴. Uiteraard vraagt een goede lezing om beide benaderingen. Meer inhoudelijk kan gesteld dat in een pedagogische context het bijbelverstaan een verhaal met drie lagen is.

Slechts de combinatie van de drie ingrediënten of **lagen** maken het geheel lekker (denk aan een lasagne ..), creëert ruimte voor de 'interrelatie'.

- De eerste laag: de bijbel is een verhaal over God, over Godservaring doorheen de menselijke beleving en geschiedenis(sen). De bijbel is neergeschreven ervaring omdat die ervaring doet geloven in het leven en opdat de ervaring blijvend vrucht zou kunnen dragen. Het OT is een lang getuigenis van mensen die God als reisgezel in hun leven aanwezig weten. Het NT getuigt over het leven van Jezus en over zijn Gods-aanwezigheid onder en in de mensen. Die wezenlijk levende ervaring van God en Jezus onder de mensen is de eerste, diepste laag.

- De tweede laag is het verhaal van een gemeenschap, de kerk, de leerkracht, .. Dit laagje is eigenlijk een bindlaagje. Het helpt jongeren om hun persoonlijk levensverhaal te laten verbinden met het bijbelse verhaal. Het eerste laagje 'Gods verhaal' sluit niet automatisch aan bij het laagje 'levensverhaal'. De bijbelse verhalen zijn niet alleen geschreven in een andere cultuur maar ook met een andere Godservaring en een andere theologie. De persoonlijke God is voor vele jongeren en jongvolwassenen een vreemde ervaring. Die kennen ze niet. De bemiddeling door de kerk, de leerkracht die dit wel ervaren, is dus van wezenlijk belang.

- De derde laag is het levensverhaal van de tiener. Natuurlijk is het niet zo dat iedereen een vijfde of een zesde evangelie moet schrijven. Wel is het zo dat de Godservaring, het bijbelse verhaal vandaag verdergaat en ... 'De bijbel groeit doorheen de lezer', zei Gregorius de Grote ooit. De eigen levensverhalen geven mede betekenis aan de bijbelse verhalen.

Godsdienstdidactisch krijgt de omgang met de bijbel te vaak iets voorspelbaars en iets **voorgeprogrammeerd**. Het is dan geen gebeuren meer waaraan men actief kan en mag participeren, en waarvan het einde nog open is, maar een reeds volledig uitgeschreven draaiboek waarvan bij de eerste scène al geweten is wat de les is en hoe

het verhaal zal eindigen. Jongeren voelen meestal heel scherp aan wanneer hen een waarheid wordt opgelegd, die ze zelf niet meer te ontdekken hebben, maar die hen als een microgolfopgewarmde tweedehandsmaaltijd wordt voorgeschoteld. Stel je voor, pas tiener, en je hoort al het laatste woord over het leven ..... boeiend of saai ... daar is geen twijfel meer mogelijk.

'**Het beste moet nog komen**', luidt de titel van een radioprogramma, het zou ook de verwachting kunnen zijn bij elke bijbelbenadering. Het beste moet nog komen. Niet de lesvoorbereiding van leerkrachten (of leerlingen), niet wat we weten is het beste.

Van onderonsje tussen leerkracht (of leerling) en leerstof gaat het

² Filosoof Ad Verbrugge in Tertio, nr. 240, 15 september 21004, blz. 2

³ Aldus prof. D. Pollefeyt in een referaat voor de godsdienstinspectie dec. 2004

⁴ Geert Van Oyen

naar onder-elkaar-wijs bij de bijbel, da's pas godsdienstonderwijs, dat is echte 'interrelatie'! Eeuwig is niet geeuwig. Het beste moet nog komen .... boeiend.

Eventjes in deze GO-AL het probleem aangehaald. We gaan er én dieper én uitgebreider op in. Dit doen we in twee artikelen die eerstdaags te vinden zijn op de diocesane webpagina: 'eeuwig is niet geeuwig' en 'bijbelfrisheid'.

Zie dus op <http://www.sip.be/rkgodsdienst/artikels.htm>

Mededelingen

De elektronische nieuwsbrief omtrent het vak r.-k. godsdienst in het bisdom Brugge is voortaan netoverschrijdend. De brief heeft als doelpubliek de betrokkenen op het vak in alle netten, zowel gewoon als buitengewoon secundair onderwijs.

We veronderstellen dat de brief elke leerkracht bereikt via de school of de vakverantwoordelijke en/of antennepersoon. Leerkrachten kunnen de elektronische nieuwsbrief rechtstreeks ontvangen. Een e-mail naar de inspectie met vermelding 'nieuwsbrief' volstaat.

We nemen aan dat de leerkrachten zowel de elektronische nieuwsbrief doornemen als geregeld de diocesane webpagina (<http://www.sip.be/rkgodsdienst/>) raadplegen.

Link

Thomasweetje

Meer dan 3000 bezoekers per dag, ruim 21.000 onderdelen per dag bezocht, reeds boven de 650 leerling- 'my thomassen' ... en jij, nog een aarzelende THOMAS?

Verschillende nieuwe godsdienstdidactische pakketten zijn sinds kort voor beschikbaar onder de rubiek 'in de kijker':

Het theologisch forum en **Areopaag**:

De website van het Theologisch forum is nu volledig geïntegreerd in THOMAS en kan bezocht worden op <http://www.kuleuven.be/THOMAS/lesgebeuren/tf/>. Er werd ervoor geopteerd om het hele archief van het tijdschrift Areopaag via THOMAS ter beschikking te stellen. Alle nummers van Areopaag tot en met het tweede nummer van 2005 zijn nu in .pdf formaat te raadplegen.

Nieuw nummer **Catechetische Service**

Op THOMAS is nu de inhoudstafel van het nieuwe nummer van Catechetische Service beschikbaar (<http://www.kuleuven.be/thomas/tijdschriften/index.php?id=1>). De liedjes die in CS-fono van Catechetische Service worden besproken, zijn steeds beluisterbaar via de didactische jukebox:

<http://www.kuleuven.be/THOMAS/lesgebeuren/jukebox/>. De moeite waard om eens een kijkje te nemen.

Linkweetjes

Historische toespraken in mp3

Op zoek naar **historische toespraken** (Einstein, Hitler, Castro, King, ...) in mp3? Een goede bron is het weliswaar Amerikaans getinte The Free Information Society (<http://www.freeinfosociety.com/site.php?postnum=460>). Ook een aanrader is American Rhetoric (<http://www.americanrhetoric.com/speechbank.htm>): hier vindt u de speeches eveneens in tekstvorm terug.

<http://www.expo-goden.be/scholen.htm>

De tentoonstelling omhelst verschillende vakgebieden en richt zich tot leerlingen van alle leeftijden. Religieuze diversiteit is een onderwerp dat jongeren sterk aanbelangt. Een handleiding laat jongeren met plezier bijleren over religieuze leiders, goden, initiatieriten, feesten en de voorschriften in de **verschillende religies**. Deze handleidingen en/of dossiers kun je gratis downloaden.

<http://www.annekekaai.nl/> **bijbelse kunst**. De moeite als korte bezinning te gebruiken.

Je ziet niet wat je ziet. Godsdienstleerkrachten werken dikwijls rond **illusions**. Een internetadres:

<http://www.scientificpsychic.com/graphics/>

Digitale **beeldenbank**

Internet lijkt is een handig middel om cultuur dicht bij de mensen te brengen. 'Lukasweb', een initiatief van het Reproductiefonds Vlaamse Musea denkt net zo. Het is een databank van meer dan 700 digitale afbeeldingen van Vlaamse meesterwerken. Een fraaie openingspagina en ook de inhoud mag er wezen. De afbeeldingen kun je vinden in de rubriek Beeldenbank. Eenvoudig op trefwoord doorzoeken ofwel geavanceerd: volgens de kunststroming, de naam van de kunstenaar, de titel, het museum, enz. Je krijgt alle relevante info over de werken en je kunt via Java heel mooi inzoomen op de afbeeldingen om alle details te bewonderen. De gegevens over de werken en een kleine afbeelding kun je afdrukken, maar de afbeeldingen zelf niet. Adres:

<http://www.lukasweb.be>

Die wil ik bewaren!

Af en toe vind je een **videoclip** die zó goed is dat je hem wilt downloaden (hij zou maar eens ooit van YouTube verdwijnen...). YouTube biedt zelf die mogelijkheid niet aan, maar er is wel een ruime keuze aan tools die je helpen. Er zijn websites (zoals <http://www.saveyoutube.com>, <http://keepvid.com> of <http://www.youtubex.com/>) of aparte programmaatjes (zoals YouRipper - <http://www.remlapsoftware.com/youripperhelp.htm>) waarin je slechts de YouTube-url van de videoclip hoeft in te geven om hem als Flash-videofilmpje (flv-bestand) binnen te halen. Om dit filmpje te kunnen bekijken, moet je dan alleen nog een FLV-viewer installeren, zoals de Riva FLV Player (<http://www.rivavx.com/index.php?id=422&L=3>) of de Wimpy Standalone FLV Player (http://www.wimpyplayer.com/products/wimpy_standalone_flv_player.html).

En nu is er ook een Belgisch adres voor kortfilmpjes. Reeds 900 clips te bekijken op: <http://www.garagetv.be> Heb je een iPod met videomogelijkheden en wil je YouTube-clips op jouw iPod krijgen om ze te bekijken waar en wanneer je maar wilt? Dat kan met het handige Windows-tooltje iTube (<http://www.epicempire.com/software/youtube-to-ipod.html>) of, voor Mac-gebruikers, met PodTube (<http://djojodesign.free.fr/rightEN.html>).

Zoeken op de eigen harde schijf doen velen nog steeds gewoon met Windows Explorer. Toch is een zgn. desktop searcher veel efficiënter. Pionier Copernic Desktop Search heeft nu een versie 2.0 van zijn zoektool gelanceerd.

Windows Explorer begint pas uw harde schijf te doorzoeken op het moment dat je een zoekopdracht geeft. Een desktop searcher daarentegen indexeert continu de inhoud van uw harde schijf zodat hij veel sneller resultaten geeft op een zoekopdracht. Dé pionier is Copernic Desktop Search (<http://desktop.copernic.com>) en hiervan bestaat sinds kort een nieuwe versie 2.0. Het gaat om een Engelstalige pre-release (later volgt er o.a. een Nederlandstalige versie). Na de installatie (4,23 MB) nestelt Copernic Desktop Search zich als een extra werkbalk in jouw browser (zowel IE als Firefox). Daarnaast vind je hem ook terug als aparte tool op uw desktop én als zoekveld in de taakbalk. De indexering van uw harde schijf gebeurt ogenblikkelijk, maar alleen als je jouw pc niet gebruikt (anders wordt die te traag). Via Tools, Options, Indexing & Performance kun je instellen wanneer de indexering hervat kan worden (bv. zodra jouw pc twee minuten inactief is). Het kan erg lang duren voordat de volledige schijf de eerste keer geïndexeerd is, maar vanaf dan wordt de inhoud permanent geüpdatet. Het zoeken gebeurt op trefwoord (and, or, enz. kunnen gebruikt worden). Copernic herkent maar liefst 150 verschillende bestandtypes, zoals Word-, Excel-, Powerpoint-, pdf-, muziek-, grafische en videobestanden. Daarnaast wordt er ook gezocht in de e-mails, attachments en contactpersonen (Outlook (Express), Thunderbird en Eudora), en in de history van IE, Firefox en Netscape. De resultaten krijg je onmiddellijk te zien. Handig: je krijgt steeds een preview van de gevonden bestanden te zien - ook al zijn dat bv. foto's of videofragmenten.

Voor het vak r.-k. godsdienst kan niets mooi genoeg zijn. Zowel leerkracht als leerlingen willen het beste van het beste in hun **presentaties**:

Voor wie op de pc wil tekenen of schilderen, zijn Adobe Illustrator of Corel Painter krachtige, maar niet bepaald goedkope tools. Er bestaan gratis alternatieven.

Schilderen

Artweaver. creatief schilderen op de pc, dank zij Artweaver (<http://www.artweaver.de> - 6,54 MB) Het versienummer 0.4.3 wijst er wel op dat de tool nog volop in ontwikkeling is. Zowel qua uiterlijk als qua mogelijkheden komt dit programma aardig in de buurt van het professionele Corel Painter. Er is een keuze aan digitale borstels, zoals een potlood, krijt, waterverf en houtskool. Er is onder meer ook een kloonpenseel, om een

bestaande afbeelding op een artistieke manier na te tekenen. ArtRage. Net als Artweaver is ook ArtRage 2 (<http://www.artrage.com> - 2,84 MB, zowel Windows als Mac) vooral bedoeld voor wie natuurlijke en realistische schilderijen wil maken. De interface oogt fraaier en moderner dan die van Artweaver en hij is ook een stuk makkelijker te bedienen. De gratis variant van ArtRage is wel wat minder goed uitgerust dan de commerciële versie (die kost slechts €16,60).

Tekenen

InkScape is handig voor het maken van tekeningen. InkScape (<http://www.inkscape.org> - 17,1 MB, voor Windows, Linux en Mac). Je kunt deze tool ook in het Nederlands installeren. Net als Artweaver is ook InkScape nog in volle ontwikkeling, maar het heeft de belangrijkste functies. Er zijn allerlei vorm-, tekst- en tekentools, werken met lagen kan probleemloos.

Lettertypes

Abstract Fonts (<http://www.abstractfonts.com>): ruim 10.500 stuks - allemaal gratis. In categorieën zoeken (3D, Calligraphy, Cartoon, Decorative, Script, Typewriter, enz.) is mogelijk. Er is een alfabetische lijst en er is ook een zoekfunctie. Bij elke font hoort een uitgebreide preview (tekst typen en de grootte instellen kan).

Een handige **tv-gids** voor de nationale zenders:

<http://www.humo.be/cps/rde/xchg/humo/hs.xsl/epg.html>

en voor wie Europees wil kijken: <http://www.eurotv.com> - rubriek TV Guide

Weet-je

In de DVD en magazine '**Licht aan de horizon**' wordt de vraag gesteld naar de dood en het leven na de dood aan de hand van getuigenissen uit de wereldgodsdiensten en vanuit de christelijke boodschap.

Uitgegeven door Uitgeverij Halewijn, in opdracht van de Nederlandse en Vlaamse bisschoppenconferentie.

Tertio-redacteur Peter Vande Vyvere en Johan Van der Vloet, nationaal directeur catechese van de Nederlandse kerkprovincie, zetten er hun schouders onder en deden een beroep op deskundige medewerkers.

De DVD werd uitgegeven en gerealiseerd door AVIMO vzw, in samenwerking met de Nederlandse en Vlaamse bisschoppenconferentie en met de auteurs van de magazine.

De DVD omvat drie delen en schenkt ook aandacht aan de grote wereldgodsdiensten. Hoe zij het thema van de dood en het leven na de dood zien en interpreteren.

. deel 1: De dood een ingrijpende gebeurtenis? Is er leven na de dood?

. deel 2: Grote religies en het leven na de dood

. deel 3: Christenen en leven na de dood

Verkrijgbaar bij AVIMO vzw:

Pakket: DVD + magazine: 28 euro + verzendingskosten

www.kerknet.be/avimo

Aangrijpende citaten en enkele getuigenissen geven het geheel een persoonlijke toets en kleur, zoals die van mediaman Michel Follet, van de steeds bondige Jean-Luc Dehaene of de voorzichtige en filosofische benadering van Will Derkse.

Dit magazine kan mensen op weg zetten naar het verrijzenisgeloof en rouwenden ongetwijfeld voorthelpen.

LICHT AAN DE HORIZON, Over leven na de dood, Halewijn, Antwerpen, 64 blz., 3. Vanaf 10 exemplaren 2,5 euro.

Lucette Verboven ontmoet **pelgrims onderweg**: Waarheid licht op in botsing van ideeën

In haar boek Pelgrims onderweg, spirituele ervaringen en gesprekken kruist de weg van Lucette Verboven die van andere pelgrims. Zij treft hen aan op hun pad, laat hen vertellen

Lucette Verboven wandelde in diverse Europese steden en ontmoette daar de meest uiteenlopende

gesprekspartners: filosofen, monniken, theologen, kunstenaars en wetenschappers, maar ook een moslima en een non die in Japan de eerste katholieke zenmeester werd.

"De pelgrims komen uit alle windstreken en volgen hun weg in alle richtingen, maar nooit gaan de wegen helemaal uiteen ... Dat zou ook niet kunnen, want al zoekt een pelgrim een bestemming voorbij de aardse werkelijkheid, de weg die hij volgt, loopt gewoon over de aarde, en de aarde is wat alle zoekenden verbindt. Hier ontmoeten mensen elkaar."

Het is een boek van mensen onderweg voor mensen onderweg. Het wil een band scheppen tussen zoekende mensen, hoe verschillend die zoektocht ook is. De contrasten in het boek zijn groot. Met de Frans-Russische bariton Iégor Reznikoff spreekt Verboven over de kracht van de muzikale klank voor de uitdrukking van het religieuze mysterie. Met de Britse natuurkundige John Polkinghorne discussieert ze over de mysterieuze kwantumfysica en de relatie tussen wetenschap en religie. De Koreaanse kunstenaar-monnik Kim En Joong laat

de schoonheid van de wereld spreken door louter kleur en vorm. Met de Belgische dominicanenprofessor Emilio Platti en de Pakistaanse moslima Durre Ahmad bespreekt Verboven de religieuze en de maatschappelijke aspecten van de ontwikkeling die de hedendaagse islam doormaakt. De Noorse viceminister van Buitenlandse zaken, Janne Matlary, legt haar uit hoe ze te midden van haar drukke politieke activiteiten de weg vond van het atheïsme naar de christelijke religie.

Soms worden standpunten ingenomen die het onderwerp kunnen worden van een intens debat. Nergens worden de verschillen geschillen. Er wordt niet gestreden om de waarheid. De sterkte van het boek ligt in het voortdurend verbanden maken tussen werelden: tussen geloof en wetenschap of politiek, tussen psychologie en spiritualiteit, tussen Oost en West, tussen katholicisme en orthodoxie, enzovoort. Ze staan allemaal met meer dan één (denk)model in het leven.

Hier gebeurt een zoeken dat zich niet langer de pretentie toemeet zicht te hebben op het geheel, maar dat er ook niet voor terugschrikt dingen in hun ongemakkelijke onderlinge verhouding naast elkaar in hun waarde te ontdekken. LUCETTE VERBOVEN, *Pelgrims onderweg, spirituele ervaringen en gesprekken*, Uitgeverij Pelckmans, Kapellen, 240 blz., €19,95.

SYLVESTER LAMBERIGTS, De kracht van verhalen, Parabels van Jezus, Altiora, Averbode, 128 blz., 14,95.

De auteur koos de twee voornaamste uit het evangelie van Marcus: de parabel van de zaaier en die van de wijngaard. Vijf van Matteüs: het onkruid tussen de tarwe, de werkers van het elfde uur, iemand had twee zonen, het bruiloftsfeest van de koning en de parabel van de talenten. Uit het evangelie van Lucas selecteerde hij de rijke dwaas, de onrechtvaardige rentmeester, de arme Lazarus en de rijke vrek, de rechter en de weduwe, en tot slot de farizeeër en de tollenaar. Toch komen ook alle andere gelijkenissen ter sprake

ANTON HOUTEPEN, Uit aarde, naar Gods beeld, Meinema, Zoetermeer, 415 blz., 27,50

Na de eerste vijf hoofdstukken met de kern van de theologische antropologie, volgen vier hoofdstukken met de uitwerking ervan voor de belangrijkste aspecten van het dagelijks leven. Een eerste hoofdstuk is gewijd aan de menselijke vrijheid die ons opent voor het mogelijke in het leven. Een hoofdstuk over de arbeid kon niet ontbreken. Met de arbeid komt ook de economie in het vizier, met als belangrijke vraag of de economie de mens dient of omgekeerd. Vervolgens behandelt Houtepen in een hoofdstuk zowel eros als agapè. De zoektocht naar liefde en lust staat niet los van de ander. Dat vloeit over in een hoofdstuk over het samenleven in politieke zin. Kerk en staat mogen dan wel gescheiden zijn, de mensvisie die inherent is aan het christelijk geloof, heeft wel degelijk maatschappelijke gevolgen. In de laatste hoofdstukken met als thema de 'laatste dingen' behandelt Houtepen ook het gebed en het menswaardig sterven. De mens schept ruimte en tijd om te beleven en bewust te zijn dat hij intreedt in de ruimte van de Ander. Ligt daarin niet juist de kern van het scheppingsgeloof?

JOHAN VAN DER VLOET, De vruchtbare leegte. Zinvol omgaan met angst, Altiora, Averbode, 168 blz., 18,50.

Bijna alle spirituele tradities zien de leegte als een doorgangsmoment. De joods-christelijke Bijbel staat vol met zulke doorgangsmomenten of crisissen. Telkens weer kansen voor de mens om een onverwacht perspectief in het leven te ontdekken. De auteur-theoloog verwerkt tevens zijn bijkomende studie psychologie. Zo verdiept hij zich in het fenomeen angst. Psychologisch is er een vorm van angst waarin de mens zich tot in zijn diepste vezels bedreigd voelt. De auteur gaat dan ook op zoek naar andere bronnen die iets kunnen vertellen over de angst: de geschiedenis, de filosofie en de godsdienst.

De grondervaringen van de mens worden belicht vanuit de kracht en de schoonheid van Christelijk geloven ..

PATRICK LOOBUYCK, Moraal zonder God? Pleidooi voor moreel fictionalisme, Damon, Budel, 29,90.

Een merkwaardig betoog van een vrijzinnige moraalfilosoof: Hoe kunnen we weten wat goed is en wat slecht? En is er nog een rol voor het goddelijke daarin? Voor de vrijzinnige moraalfilosoof Loobuyck is moraal zonder God problematisch, al beseft hij dat God vandaag niet meer evident is. De merkwaardige stellingname van de auteur: het christelijke discours laten functioneren, zonder daarin te geloven. Vragen die hij zich stelt: "Hoe fundeer je zonder een goddelijke wetgever het onderscheid tussen goed en kwaad? Hoe motiveer je mensen om goed te handelen en het kwade te mijden als zij er uiteindelijk geen baat bij hebben?" 'Fictionalisme' aldus de auteur biedt daarbij een uitweg: nl. het accepteren - om praktische redenen - van de algemeen menselijke morele intuïties, hoewel deze filosofisch gezien niet hard te maken zijn. Loobuyck profileert zich én als gedreven atheïst én als bekommerd pluralist.

Voor christenen en dus ook voor godsdienstleerkrachten is Loobuyck een interessante vrijzinnige gesprekspartner over ethiek. Ook hij ziet dat het met een maatschappij fout afloopt als je bepaalde normen en waarden, geboden en verboden (bvb op incest, racisme) relatief maakt. Maar natuurlijk lopen de wegen ook sterk uiteen. Christenen beleven de geproefde realiteit als werkelijk gedragen in Gods liefde, Loobuyck noemt alle

basisaanvoelen van het leven, alle intuïtie hooguit zinvolle 'fictie'. De kritische denker in hem kan niet verder gaan.

'BOTSING' van de Gezinsbond gaat **over tieners en geloven**.

Van God los? In: Botsing. - 2006 nr. 30, p. 3-5: Getuigenissen van tieners, ouders en godsdienstleerkrachten over geloof bij tieners.

Narthex 11/2006

Verwondering over het wonder / TON ROUMEN. // In: Narthex. - 6 (2006) nr. 5, p. 4-7

Wonderverhalen staan in de belangstelling. Vandaar het succes van het KRO-programma Wonderen bestaan. Veel mensen zeggen een ingrijpende ervaring te hebben meegemaakt: iets wat hun onverwachts is overkomen en waar ze geen verklaring voor hebben. Ook leerlingen maken dit soort ervaringen mee. Vaak zijn ze op zoek naar woorden om die ervaringen te duiden. Veel andere leerlingen vragen zich af wat dit soort verhalen te betekenen hebben. Daarom zijn wonderverhalen belangrijk binnen de lessen Godsdienst of Levensbeschouwing.

TUUR DE BEER. // In: Narthex. - 6 (2006) nr. 5, p. 8-13

Tuur de Beer interviewt onderzoekster Anne-Marie Korte, die het hele dossier van het tv-programma Wonderen bestaan (KRO) - nu al meer dan 2000 brieven - aan een onderzoek onderwierp. Deze verhalen tonen wat mensen vandaag de dag kunnen of willen geloven.

Openstaan voor wonderlijke ervaringen / WIL EGGENKAMP. // In: Narthex. - 6 (2006) nr. 5, p. 15-19

In zijn bijdrage 'Openstaan voor wonderlijke ervaringen' stelt Wil Eggenkamp dat lesgeven over wonderen een belangrijk levensbeschouwelijk onderwijsdoel kan dienen.

Vensters op de islam en het hindoeïsme / HERMAN BECK, TINEKE NUGTEREN. // In: Narthex. - 6 (2006) nr. 5, p. 34-38

Ook in de islam en het hindoeïsme komen wonderen voor.

Bedevaartplaatsen: vindplaatsen van het wonderbaarlijke / TOLLIE SWINKELS. // In: Narthex. - 6 (2006) nr. 5, p. 40-42

Wonderen en bedevaarten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Verklaren of duiden / WIL EGGENKAMP. // In: Narthex. - 6 (2006) nr. 5, p. 46-50

Een lesvoorbeeld van hoe wonderen te duiden in een les levensbeschouwing.

Nascholingskansen

Laat je verleiden op Valentijn 14 februari: **De dag voor de godsdienstleerkracht**. Een ontmoeting tussen geof en wetenschappen. Verschil zonder geschil? Inschrijven kan via <http://www.kuleuven-kortrijk.be/eekehoutcentrum/index.php>

Het vak r.-k godsdienst is teamwork

Een nascholing op maat voor de godsdienstleerkrachten van de school of scholengemeenschap voor een verrassende verkenning van het werken met Thomas. Teamgericht leren werken met digitale communities, evaluatie-instrument beginsituatie – vorderingsplan – logboek – bijbelfiches e.a.

Op afspraak en op maat van de vakgroep te kiezen uit zes mogelijke trajecten. Waarom niet met enkele vakgroepen van andere scholen samen? Je zal zeker nog onontgonnen terreinen ontdekken op deze site.

Contacteer Joost Vandendriessche: joost.vandendriessche@pandora.be of 050385553.

Oproep: roep op!

Wie tijdens de godsdienstles (of op bezinningsdagen of in gespreksgroepen) een jonge priester wil laten getuigen kan de vraag met datum en uur voorleggen aan c.bohez@kerknet.be (Carmino Bohez, adjunct-vicaris). Uiteraard kun je rond roeping steeds ook terecht op www.priesterworden.be

Pluim

Voor al die leerkrachten en anderen die al een hele tijd bezig zijn met de de dag van de godsdienst op 14 februari 2007. Referaten en werkwinkels, wellicht schatten we niet altijd in hoeveel tijd en energie die voorbereiding vergt....

Maar ook voor al die (beginnende) godsdienstleerkrachten die in de vakantie het werk even hebben losgelaten na een lang en zwaar eerste trimester ...

Voor al die godsdienstleerkrachten die ook in het schoolblaadje het vak godsdienst op de kaart wisten te zetten ....

U kunt dit en vorige nummers van GO-AL ook downloaden via <http://www.sip.be/rkgodsdienst/nieuwsbrief.htm>